

1501 Waterschap Oude Fijnaart, 1548-1958

- INLEIDING
- INVENTARIS
- 1 Algemeen
- 2 Bestuur
- 3 Functionarissen en personeel
- 4. Archief
- 5. Financiën
- 5.1 Rekening en bijlagen
- 5.2 Andere stukken
- 5.3 Omslag
- 6 Eigendommen
- 7 Kunstwerken
- 7.1 Algemeen
- 7.2. Waterkeringen
- 7.3 Wegen
- 7.4 Waterbeheersing
- 7.4.1 In de Oude Fijnaart
- 7.4.2 Sluizen en duikers
- 7.4.3 Dijkage en sluis in de rivier de Keene
- 7.4.4 De windwatermolen op de rivier de Keene
- 8 Varia

INLEIDING

INVENTARIS VAN HET ARCHIEF VAN HET WATERSCHAP OUDE FIJNAART, 1548-1958

door G.W.G. Van Bree

Uit: De oude archieven van het waterschap 'De Striene'.
(Geïntervieweerd en uitgegeven in opdracht van het Hoogheemraadschap de Brabantsche Bandijk, 1969)

HET WATERSCHAP 'DE STRIENE'

Algemene inleiding

Het gebied, dat in 1958 bij besluit van Provinciale Staten van Noord-Brabant werd begrepen in het nieuw opgerichte grote waterschap De Striene, omvat het gedeelte van de provincie gelegen tussen de rivier Mark en Dintel, Het Hollandsch Diep, de Krammer, het kanaal van Zevenbergen en de Roode Vaart, ter grootte van omtrent 11.000 hectaren. In dit gebied zijn de gemeenten Willemstad, Fijnaart, Standdaarbuiten (deze drie geheel), Klundert en Zevenbergen (deze twee gedeeltelijk) gelegen. Het constitutiebesluit bevat tevens de opheffing van de hierin gelegen waterschappen Ruigenhil, Oude Heijningen, Oude Fijnaart, Mooie Keene, Sabina Henricapolder, Beaumondspolder, Elisabethpolder, Jufvrouwenpolder, Oude Appelaar, Groote Torenspolder, Nieuwland of Mancía Winterpolder, Prins Hendrik - of Mancía Zomerpolder, Oudland van Standdaarbuiten, de Noord-Toren, Oost- en West

Meerenpolder en Niervaert. De archieven van deze waterschappen zijn overgegaan naar het bestuur van het nieuwe waterschap “De Striene”.

Het gebied van De Striene is in het verleden op staatkundig gebied rijk gevarieerd geweest. Op het einde van de 18e eeuw was het verdeeld over zes jurisdicties te weten: Standdaarbuiten, Fijnaart en Heijningen (heerlijkheden onder de Markies van Bergen op Zoom), Willemstad (heerlijkheid en stad onder het huis van Oranje, oorspronkelijk echter toebehorend aan de markies van Bergen op Zoom), Klundert en Zevenbergen (heerlijkheden onder het huis van Oranje. Zevenbergen voorheen echter met eigen heren of heren uit grote Zuid Nederlandse geslachten). Standdaarbuiten, Fijnaart, Heijningen en Willemstad behoorden onder het hertogdom Brabant, Klundert en Zevenbergen behoorden tot het graafschap Holland

Wenden wij onze blik verder in de geschiedenis, dan wordt ook dit beeld weer gewijzigd. Rond 1250 zijn in dit gebied twee heren partij: de heer van Breda en de heer van Strijen. De laatste had ongeveer het gebied van de huidige gemeenten Klundert en Zevenbergen, Breda de rest. In 1290 valt de heerlijkheid Breda uit elkaar in een heerlijkheid Breda en een heerlijkheid Bergen op Zoom alsmede een groot gebied, dat gemeenschappelijk beheerd werd. Onder dit laatste gebied vallen de latere gemeenten Willemstad, Fijnaart en Standdaarbuiten. Van Strijen splitst zich onder een jongere tak uit de familie van Strijen de heerlijkheid Zevenbergen af, later eveneens Klundert of Niervaert. Zevenbergen groeide allengs los van haar band met Strijen en leidde sinds 1427 een geheel onafhankelijk bestaan. Niervaert (Klundert) werd in 1362 door de heer van Strijen te leen gegeven aan Jan van der Leck, zoon van de heer van Breda. Sindsdien volgt het de heren van Breda uit de geslachten Polanen en Nassau. Het gemeenschappelijk gebleven gebied uit het oude land van Breda werd in 1458 door de heren van Breda en Bergen op Zoom verdeeld.

De verdelingsregeling muntte niet uit door duidelijkheid al had de heer van Bergen wel de beste papieren. In 1510 besliste de Grote Raad van Mechelen in een geschil tussen Bergen en Breda en wees Standdaarbuiten, Bloemendael, Zomerland, de Meeren, Heijningen en Fijnaart toe aan de heer van Bergen en Bouwensland en de Nieuwe Amer aan beide heren gezamenlijk. De twee laatste gebieden liggen in de uiterste noordoosthoek van het oude gemeenschappelijke land, ter plaatse waar reeds in 1458 twijfel en geschil was ontstaan. In 1519 deed Jheronimus van der Noot, kanselier van Brabant, als arbiter uitspraak tussen beide heren, waarbij Bouwensland en de Nieuwe Amer voor tweederde en een gedeelte van Standdaarbuiten aan de graaf van Nassau als heer van Niervaert werd toegewezen. De grenzen zijn dan ongeveer tot rust gekomen. Bergen bezit nu de Gorzen, Standdaarbuiten, Fijnaart, Heijningen, Ruigenhil en de Meeren. Niervaert (Nassau) bezit het grootste gedeelte van Bouwensland en Nieuwe Amer benevens de gorzen welke steeds onder de heerlijkheid van Niervaert hadden behoord. Zevenbergen bezat de Zandberg en de Nieuwendijk. Zevenbergen werd later nog vergroot met de gorzen van de Meeren, die in 1527 door de heer van Bergen aan de heer van Zevenbergen werden afgestaan. Eén wijziging kwam later nog tot stand; de polder Ruigenhil met het gelijknamige dorp – nu bekend als Willemstad - werd in de 80-jarige oorlog gedeeltelijk door de prins van Oranje aan de markiezen van Bergen op Zoom ontfutseld. In 1648 kwam Zevenbergen uit het bezit van het hertogelijk huis Aremberg en Aarschot in handen van Amalia gravin van Solms, weduwe van stadhouder prins Frederik Hendrik. Via haar is het overgegaan in de domeinen van de prinsen van Oranje-Nassau. Op de grenzen van een en ander heeft dit laatste echter geen invloed gehad.

Het waterschap Oude Fijnaart

Inleiding

Op 29 mei 1548 verkocht de markiezin-weduwe van Bergen op Zoom en haar oudste zoon Jan (IV) een partij landen gelegen in het gors van Fijnaart teneinde door de kopers samen met de markiezin en andere deelgenoten tot een korenland bedijkt te worden onder de naam Vrouw Jacobs Lant. Na de bedijking zou de grootte omtrent 2060 gemeten zeeuwse of bergse maat bedragen. Het land was van te voren opgemeten door de landmeter Simon Bartholschen uit Schiedam en 2046,5 gemet bergse maat groot bevonden. Bij de verkoop werden verschillende voorwaarden vastgesteld, die hieronder in het kort zullen worden besproken. De markiezen van Bergen op Zoom zouden alle jurisdictie over het nieuwe gebied blijven behouden. Zij alleen benoemden schout, schepenen, secretaris, dijkgraaf, gezworenen, enz. De inwoners van het nieuwe land moesten voorlopig terecht staan voor schout en schepenen van Standdaarbuiten en vandaar kunnen appelleren op het Leenhof in Bergen op Zoom. Gebruik van andere soorten recht, dan door de markiezen was bepaald werd niet toegestaan. Een eventuele overtreding zou rechtstreeks door de markies worden berecht. Voor civielrechtelijke handelingen met onroerende goederen werd de (nieuw te stichten) schepenbank van het nieuwe land aangewezen; niet nakomen van deze regel hield in dat de verrichte handelingen voor ongeldig werden gehouden. De tienden bleven aan de markies of zijn opvolger op gelijke wijze als zij te Standdaarbuiten werden geheven. Het recht van de voordracht van de pastoor in de nieuw te bouwen kerk bleef bij de markies, die tevens de plaats voor dit gebouw en het kerkhof zou aanwijzen. Alle jacht- en visrechten, rechten van de molenbouw, molenban en aanwasrechten buitendijks bleven bij de markies. Uit de buitendijkse aanwassen mochten de ingelanden "tot discretie" van het polderbestuur de door hen benodigde dijkspijs halen. Bij overstroming van de nieuwe polder mocht de markies de ingelanden sommeren binnen zekere tijd te herdijken, samen met hem en onder zekere voorwaarden. Wensten de ingelanden dit niet en lieten zij het land langer dan 10 jaren drijven, dan viel alles terug aan de markies, zonder dat deze gehouden zou zijn hiervoor een schadeloosstelling uit te keren. De nieuw te leggen dijk werd eigendom van de markies, die ook het recht van beweiding op dijkettingen verkreeg: de ingelanden mochten de dijk echter gebruiken als weg. Het polderbestuur was verplicht jaarlijks op dinsdag na Beloken Pasen van haar beheer rekening en verantwoording af te leggen ten overstaan van gecommiteerden van de markies, de magistraat en de ingelanden. Het delven van moer in de polder werd verboden. De inwoners van de nieuwe polder moesten bodemgeld en accijns betalen op gelijke wijze als in Standdaarbuiten geheven werd, te weten voor een aam bier één stuiver aan bodemgeld en twee stuivers accijns en voor de wijn twaalf stuivers. Als betaling van de molenban werd dezelfde maat aangehouden als te Standdaarbuiten in gebruik was. Voor het oprichten van meestoven was geen voorafgaande toestemming nodig, wel werd bepaald, dat de producten onderworpen waren aan de vanwege de markies benoemde keurmeesters. Tevens werd de waag van de meekrap en de betaling der tienden hierover geregeld. Alle in particuliere handen zijnde gronden in de polder werden onderworpen aan een jaarlijkse grond- of erfcijs van een halve stuiver, te betalen op St. Andriesdag. De kopers van gedeelten van de nieuw te bedijken polder aanvaardden deze voorwaarden op 13 augustus 1548.

De markiezen van Bergen op Zoom behielden in de nieuwe polder 15 grote herenhoeven als eigen domein met een gezamenlijke grootte van ca. 1000 gemeten. De kinderen van Dismas van Bergen werd hun in 1528 toegezegd leen van 200 gemeten aangewezen. Dit leen lag verspreid over 6 percelen. Voor de andere ingelanden bleef zo ca. 700 gemeten over, waarvan nog een gedeelte werd ingenomen door het nieuwe dorp. In 1550 waren in dit dorp reeds een dertigtal erven uitgegeven, welke waarschijnlijk bebouwd zijn geweest met even zoveel

huizen.

Het bestuur van de polder bestond uit een dijkgraaf, twee gezworenen en een penningmeester. Als personeel had de polder verder nog een (part-time) vorster of dijkbode, een sluiswachter voor de grote sluis en een dito voor de kleine sluis. De schout of baljuw van Fijnaart trad in de regel op als dijkgraaf; gezworenen werden meestal uit de gegoede ingelanden gekozen. Cumulatie van functies is ook hier niet vermeden, zo treedt o.a. de secretaris van Fijnaart vaak op als penningmeester van de polder. Aan haar waterkeringen heeft de Oude Fijnaart betrekkelijk weinig voorzieningen hoeven treffen. Zij lag reeds vroeg aan drie kanten omgeven door andere polders, die de slagen van het stormwater konden opvangen. In 1768 werd tevens de rivier de Mooie Keene door een dijk en sluis afgesloten van het open water. Sindsdien lag de polder betrekkelijk veilig. De polder voerde het beheer over de in haar gebied gelegen polderwegen. Voor de verbetering van deze wegen hief men sinds 1936 een afzonderlijke omslag in klassen naar gelang van het profijt, dat de ingelanden van deze werken genoten.

De uitwatering geschiedde op twee plaatsen. Als voornaamste mogelijkheid schijnt tot ca. 1610 de haven van de Fijnaart gebruikt te zijn, die door de latere Oude Appelaarse polder loopt en zich loost in de rivier Mark en Dintel. Reeds vrij vroeg is deze uitwatering in onbruik geraakt, al is zij niet geheel verloren gegaan. Men zocht en vond toen een tweede uitwateringsmogelijkheid in een sluis in de Boerendijk, waarmee het water in de Mooie Keene werd geloosd.

In de loop van de achttiende eeuw begon de rivier Mark en Dintel en de daarop uitlopende krekken en vaarten sterk te verlanden. Vrijwel alle polders ondervonden grote overlast van water, doordat de sluizen niet bij machte bleken het polderwater op de hoge rivier te lozen. Bij het sluiten van de polderrekening op 20 april 1762 kwam de zaak in de ingelandenvergadering uitvoerig ter sprake. Het bleek, dat door het aanslibben van de Mooie Keene de Oude Fijnaartse polder, alsmede enige polders onder Klundert en Standdaarbuiten, zo slecht konden ontwateren, dat gevreesd werd deze landen permanent onder water te zullen zien staan. Als middel voor verbetering noemde men het afdammen van de Mooie Keene en het leggen van een of twee sluizen in de afsluitdam, waardoor de rivier tot een binnenboezem kon worden gedegradeerd. Vanuit de Mooie Keene zou men dan het verzamelde water met meer gemak tijdens eb op de Mark en Dintel kunnen lozen. De ingelanden van Oude Fijnaart committeerden mr. P.C. van Mattemburgh en secretaris Panneboeter om een voorlopige begroting van het nieuwe werk op te stellen en in gesprek te treden met de belanghebbenden onder Klundert en Standdaarbuiten. Ook zouden zij met de Raad van State en de Domeinraden van Bergen en Nassau moeten komen tot een vast reglement voor de uitwatering en de financiering van de nieuwe dam en sluis. Het vragen van subsidies aan deze instellingen was natuurlijk niet vergeten. Het rapport van de gecommitteerden werd op 12 april 1763 ingediend en behandeld in de vergadering van ingelanden. Op 1 maart 1764 vergaderden de ingelanden van Oude Fijnaart en de eigenaren der gorzen langs de rivier de Mooie Keene. Van Mattemburgh deed hierbij nogmaals omstandig uit de doeken hoe slecht de uitwatering al sedert bijna 30 jaren was. In de omgeving van Klundert was het tracé van de rivier nog nauwelijks aan te wijzen. De bodem van de rivier lag hoger dan die van waterleidingen binnendijks (de Oude Fijnaart) en de drempel van de sluis. Hetzelfde gold ook voor de Mancía Winterpolder onder Standdaarbuiten en enkele polders onder Klundert. Hierdoor was niets meer of minder te verwachten dan de totale ruïnering van deze landen vermits deze “niet alleen des winters (wat men blijkbaar normaal vond!) maar ook des zoomers bij zware stortregens en dondervlagen voor een groot deel onder water schieten en de besaayinge der bouwlanden bederven”. Geen beter middel was gevonden kunnen worden dan de rivier af te sluiten bij de Narrenhoek, aansluitende tegen de dijk van Prins Hendrikpolder en aan de Standdaarbuitense en de dijk van Henriëttepolder aan de Fijnaartse kant. Na het

leggen van een sluis in deze dam zouden alle polders, die op de Mooie Keene uitwaterden, voortaan van een goede afwatering kunnen profiteren. De ingedijkte rivier kon dienen als een fraaie boezem, die gemakkelijk en zonder hoge kosten op diepte te houden was. Het dure onderhoud van dijken en sluizen van de oude polders kon aanmerkelijk verminderd worden. Een totale oppervlakte van meer dan 3000 gemeten land zou na de voltooiing van de werken blijvend profijt trekken. Op 1 mei 1764 verleenden de ingelanden sanctie aan de handelingen van de commissie en besloot tevens hen af te vaardigen voor de definitieve onderhandelingen met de rentmeester van de prins van Oranje in Klundert voor de octrooien en bijbehorende reglementen. Het contract tussen de ingelanden van Oude Fijnaart, Mancía Winterpolder en de domeinen van Bergen en Nassau kwam op 1 juli 1765 tot stand. Het is hier niet de plaats de inhoud van dit omstandig op te sommen. Van de polders onder Klundert zouden de Westpolder, de Manciapolders, de buitengorzen van Manciapolder en Lokkerspolder en het 1e, 2e en 3e perceel van de Grote Polder van Niervaert in de kosten moeten bijdragen, tezamen groot ca. 640 gemeten. De Staten van Holland verleenden een subsidie van f 7.730,- de Raad van Staten f 300,- en de Nassausche Domeinraad een van f 600,- guldens. De sluis werd, met de bijbehorende aansluitdijken door Jacobus Coomans uit Sint Maartensdijk voor de aangenomen som van f 39.600,- gebouwd. De kosten voor het uitdiepen van de verlande Mooie Keene over een lengte van 1800 rijnlandse roeden bedroegen ruim f 11.800,-. Aan de kosten van directie, landmeters, boden, verteringen, onkosten, briefporten, fooien, enz. enz. werd nog bijna f 8.400,- uitgegeven. De totale kosten bedroegen bijna f 60.000,-. Na de bouw van de sluis en bijbehorende werken werd het beheer opgedragen aan het polderbestuur van de Oude Fijnaart, dat hierin tot 1886 in heeft voorzien.

Ofschoon de afsluiting van de Keene wel verbetering in de ontwatering heeft gebracht bleef op den duur toch een nadere voorziening vereist. Op 31 juli 1801 besloten de ingelanden tot de bouw van een windwatermolen. Voor dit werk werd een lening van f 24.000,- gesloten, die gelost zou worden met een jaarlijkse omslag van 21 stuivers per gemet. De molen is door Jan Verleg uit Terheijden voor de aangenomen som van bijna f 20.000,- gemaakt volgens een bestek van de fabriek van P. Picke Pzn. te Dordrecht. Het bestuur liet hierbij tevens een nieuwe stenen heul en een gedeelte vliet vergraven. De totale kosten inclusief directie, bestekken enz. bedroegen bijna f 24.500 gulden. Ook deze molen werd onder het beheer van het polderbestuur van Oude Fijnaart gebracht.

Rond 1879 bleek de ontwatering opnieuw niet meer aan de eisen van de tijd te voldoen. Men zocht de oplossing nu in de oprichting van een stoomgemaal. De ingelanden konden het hierover niet eens worden, de ene vond het wel nodig, de andere vond het weggegooid geld. Provinciale Staten kozen voor het eerste en brachten het beheer van het gemaal en de rivier onder in een nieuw-gereguleerd waterschap "De Mooie Keene". De waterschappen Oude Fijnaart en Mancía Winterpolder bleven echter wel afzonderlijk bestaan.

In 1957 verzette de polder zich tegen de op handen zijnde reorganisatie van de waterschappen in het gebied, dat nu door de Striene beheerd wordt. Zij waren overtuigd van de noodzaak van een betere ontwatering, doch twijfelden aan het doelmatigheidsaspect van de nieuwe organisatie. Ook hadden zij bezwaren tegen de geprojecteerde loop van enkele nieuwe grote waterlopen, de wijze van stemming, de districtsindeling en – uiteraard - de onvermijdelijke hoge kosten. Het mocht niet baten. Het besluit van de Provinciale Staten d.d. 23 juli 1957 (Prov. Blad 1958 no 32) werd het waterschap opgeheven en ondergebracht in "De Striene".

Het archief

De administratie van de polder is ons onvolledig overgeleverd. Van oudsher werd het bewaard in de "gemeene polderkasten" op het dorpshuis te Fijnaart. In 1662 maakte Lenaert Domburch, schrijnwerker te Dordrecht, voor 150 gulden een nieuwe kast "omme daar inne op

te sluyten de stucken ende pampieren der respective dijckagien van den Fijnaart, Heijninge, Ouden Appelaer, Jouffvrouwenpolder en de Elisabethspolder”. Op de kast werden in fraaie letters de namen der polders vermeld. Rond 1700 nam het polderbestuur echter maatregelen tegen de bewaring van een groot aantal stukken bij de substituut-penningmeester Franchoys Smet, zodat hieruit blijkt, dat de kast toen al niet alles wat des polders was bevatte. In 1729 besloten de ingelanden, dat de penningmeester voortaan had te zorgen dat de originele rekeningen en documenten op het dorpshuis moesten berusten teneinde iedere ingelande de gelegenheid te geven ze in te zien of afschriften er uit te maken. De dubbelen van de rekeningen moesten bij de dijkgraaf worden ingeleverd. Men hoort dan jarenlang niets van het archief totdat in 1848 ingevolge artikel 59 van het reglement op het beheer der dijken en polders in Noord-Brabant door het polderbestuur een inventaris van de onder haar rustende archieven moest worden opgemaakt. Legt men deze inventaris langs de huidige, dan blijkt er sindsdien veel verloren te zijn gegaan. Het is niet onmogelijk, dat dit pas in 1921 is geschied toen de archieven van de waterschappen uit het gemeentehuis van Fijnaart zijn verwijderd. Zo ontbreken de polderrekeningen over de jaren 1608, 1625-1630, 1641-1665, 1671, 1673-1686, 1688-1700 en een bestekboek van 1629 – 1630.

Na 1921 kwam het archief onder de berusting van de toen residerende secretaris-penningmeester, die het keurig bewaard heeft en voor verdere decimering behoed. Bij de inventarisatie is gewerkt volgens een eenvoudig en overzichtelijk schema, dat weinig toelichting behoeft. Het voornaamste bestanddeel wordt gevormd door verschillende series rekeningen over de Oude Fijnaart zelf en de dijkage, sluis, en watermolen op de rivier de (Mooie) Keene. Van de rekeningen zijn de vernietigbare bijlagen verwijderd vanaf het dienstjaar 1917/18. Na de inventarisatie beslaat het archief bijna drie strekkende meters planklengte.

Toevoeging

Als gevolg van een gewijzigd inzicht met betrekking tot het beheer van archieven is door het Regionaal Archief West-Brabant aan het einde van de 20e eeuw besloten het 'systeem' van verzamelinventarissen (meerdere inventarissen van gelijksoortige archiefvormende instellingen in één deel) te verlaten en deze te vervangen door afzonderlijke inventarissen per archiefvormer.

Bovenstaande inleiding is in detail op deze nieuwe situatie aangepast.

Zevenbergen, december 2002.

M.A.M. Voermans

INVENTARIS

1 Algemeen

1. Acte van van landerijen in het te bedijken land van Vrouw Jacobslant alias den Fijnaart door de markies van Bergen op Zoom, onder nader in de acte vermelde voorwaarden, (19e eeuwse afschrift), 1548 mei 29. 1 katern
2. Stukken betreffende het bijzonder reglement voor het waterschap, 1868-1937. 1 omslag
3. Stukken betreffende de keur of politieverordening voor het waterschap, 1893-1938. 1 omslag

4. Stukken betreffende de reorganisatie der waterschappen in Noordwest-Noord-Brabant, de opheffing van het waterschap de Oude Fijnaart en de oprichting van het waterschap 'De Striene', 1954, 1957-1958. 1 omslag

5-11. Ingekomen circulaire en aanschrijvingen van het landelijk en provinciaal bestuur, 1880-1958. 7 omslagen

5. 1880-1919

6. 1920-1929

7. 1931-1940

8. 1941-1942

9. 1943-1950

10. 1951-1954

11. 1955-1958

2 Bestuur

12-13. Registers bevattende notulen en resolutiën van stemgerechtigde ingelanden en dijkgraaf en gezworenen, minuten van uitgaande brieven, afschriften van belangrijke ingekomen stukken, contracten enz, (tot 1926), 1881-1957. 2 delen

N.B. Voor de notulen, resolutiën enz. van 1718 tot 1881 raadplege men: Archief van de gezamenlijke secretarie der polders onder Fijnaart en Heijningen, inv nrs. 1 en 2

12. 1881-1934

13. 1934-1957

14. Reglement van orde voor de vergaderingen van stemgerechtigde ingelanden, 1904. 1 stuk

15-17. Lijsten van stemgerechtigde ingelanden, 1885-1958. 3 omslagen

15. 1885-1921/22.

N.B. ontbreken 1890, 1891, 1893-1904, 1906/07, 1907/08

16. 1925/26-1944/45

17. 1945/46-1957/58.

3 Functionarissen en personeel

18. Stukken betreffende de dijkgraaf en de gezworenen, 1888-1957. 1 omslag

19. Rooster van aftreding van de leden van het dagelijks bestuur, 1933-1957. 1 deeltje

20. Stukken betreffende het personeel in het algemeen, 1935-1954. 1 omslag

21. Stukken betreffende de pensioenen van het personeel, 1926-1958. 1 omslag

22. Stukken betreffende de secretaris-penningmeester, 1872, 1900-1957. 1 omslag

23. Stukken betreffende de sluiswachters, 1931-1949. 1 omslag

24. Stukken betreffende de wegwerkers in dienst van het waterschap, 1938-1955. 1 omslag

25. Stukken betreffende de polderbode, 1947, 1949. 2 stukken

4. Archief

26. Repertorium van zegelplichtige acten, 1816-1822. 1 stuk

26a. Inventaris van het archief (met duplicaat), 1848. 2 deeltjes in omslag

27. Stukken betreffende het beheer en de bewaring van het archief, 1848, 1918, 1926. 3 stukken

5. Financiën

5.1 Rekening en bijlagen

Toelichting: De rekeningen van de polder zijn bewaard gebleven vanaf het jaar 1860. Zij zijn in de inventaris tot omslagen verenigd. De vernietigbare bijlagen zijn uit de bundels verwijderd vanaf het dienstjaar 1917/18.

De achttiende en vroeg negentiende eeuwse rekeningen bevatten vaak tevens de beraming (begroting) voor het volgende dienstjaar, die als een los stuk voorin de rekening was gevoegd. Achterin de rekeningen zijn tot ca. 1850 de bij het afhoren der rekeningen door de ingelanden genomen resolutiën ingeschreven. De afhoring geschiedde in de regel in april of mei; deze datum is niet bij de beschrijving van de stukken opgenomen. De rekeningen betrekking hebbende op de onderdelen uitwatering door de Mooie Keene en onderhoud en verharding der wegen zijn geplaatst onder het hoofdstuk Kunstwerken.

van Francois Smet, substituut penningmeester. 10 deeltjes

28. 1701/02

29. 1702/03

30. 1703/04

31. 1704/05

32. 1705/06

33. 1706/07

34. 1807/08

35. 1708/09

36. 1709/10

37. 1710/11

38. 1711/12

39. 1712/13

van Stoffel Moelaert, executeur testamentair. 1 deeltje

40. 1713/14

van Johannes Faure. 45 deeltjes

41. 1714/15
42. 1715/16
43. 1716/17
44. 1717/18
45. 1718/19
46. 1719/20
47. 1720/21
48. 1721/22
49. 1722/23
50. 1723/24
51. 1724/25
52. 1725/26
53. 1726/27
54. 1727/28
55. 1728/29
56. 1729/30
57. 1730/31
58. 1731/32
59. 1732/33
60. 1733/34
61. 1734/35
62. 1735/36
63. 1736/37
64. 1737/38
65. 1738/39
66. 1739/40
67. 1740/41
68. 1741/42
69. 1742/43
70. 1743/44
71. 1744/45
72. 1745/46
73. 1746/47
74. 1747/48
75. 1748/49
76. 1749/50
77. 1750/51
78. 1751/52
79. 1752/53
80. 1753/54
81. 1754/55
82. 1755/56
83. 1756/57
84. 1757/58
85. 1758/59

van de erven Johannes Faure. 1 deeltje

86. 1759/60

van mr. Jean Alexander Faure. 3 deeltjes

87. 1760/61

88. 1761/62

89. 1762/63

van de erven van Jean Alexander Faure. 1 deeltje

90. 1763/64

van Anthony van den Santheuvel Henrickz. 10 deeltjes

91. 1764/65

92. 1765/66

93. 1766/67

94. 1767/68

95. 1768/69

96. 1769/70

97. 1770/71

98. 1771/72

99. 1772/73

100. 1773/74

van Abraham Musquetier. 9 deeltjes

101. 1774/75

102. 1775/76

103. 1776/77

104. 1777/78

105. 1778/79

106. 1779/80

107. 1780/81

108. 1781/82

109. 1782/83

van H.M. van Rijssen, dijkgraaf en waarnemend penningmeester. 5 deeltjes

110. 1783/84

111. 1784/85

112. 1785/86

113. 1786/87

114. 1787/88

van Adriaan Vishoek. 6 deeltjes

115. 1788/89

116. 1789/90

117. 1790/91

118. 1791/92

119. 1792/93
120. 1793/94

van Huijbert Willem Maris, provisioneel tot en met 1799/1800. 17 deeltjes

121. 1794/95
122. 1795/96
123. 1796/97
124. 1797/98
125. 1798/99
126. 1799/1800
127. 1800/01
128. 1801/02
129. 1802/03
130. 1803/04
131. 1804/05
132. 1805/06
133. 1806/07
134. 1807/08
135. 1809/09
136. 1809/10
137. 1810/11

van de erven Huijbert Willem Maris. 1 deeltje

138. 1811/12

van Pieter Huijertse Maris. 3 deeltjes

139. 1812/13
140. 1813/14
141. 1814/15

van Adrianus Vermeulen. 10 deeltjes

142. 1815/16
143. 1816/17
144. 1817/18
145. 1818/19
146. 1819/20
147. 1820/21
148. 1821/22
149. 1822/23
150. 1823/24
151. 1824/25

van de erven Adrianus Vermeulen 1 deeltje

152. 1825/26

van Willem Lzn. Van Dis. 34 deeltjes en 12 omslagen

- 153. 1826/27
- 154. 1827/28
- 155. 1828/29
- 156. 1829/30
- 157. 1830/31
- 158. 1831/32
- 159. 1832/33
- 160. 1833/34
- 161. 1834/35
- 162. 1835/36
- 163. 1836/37
- 164. 1837/38
- 165. 1838/39
- 166. 1839/40
- 167. 1840/41
- 168. 1841/42
- 169. 1842/43
- 170. 1843/44
- 171. 1844/45
- 172. 1845/46
- 173. 1846
- 174. 1847
- 175. 1848
- 176. 1849
- 177. 1850
- 178. 1851
- 179. 1852
- 180. 1853
- 181. 1854
- 182. 1855
- 183. 1856
- 184. 1857
- 185. 1858
- 186. 1859
- 187. 1856

NB: Met ingang van dit jaar zijn de bijlagen bewaard gebleven; zij zijn met de rekeningen in omslagen gevoegd

- 188. 1861
- 189. 1862
- 190. 1863
- 191. 1864
- 192. 1865
- 193. 1866
- 194. 1867
- 195. 1868
- 196. 1869
- 197. 1870
- 198. 1871

van Jan van Dis Jansz. 16 omslagen

199. 1872
200. 1873
201. 1874
202. 1875
203. 1876
204. 1877
205. 1878
206. 1879
207. 1880
208. 1881
209. 1882
210. 1883
211. 1884
212. 1885
213. 1886
214. 1887

van Dirk van Dis. 37 omslagen

215. 1888
216. 1889
217. 1890
218. 1891
219. 1892
220. 1893
221. 1894
222. 1895
223. 1896
224. 1897
225. 1898
226. 1899
227. 1900
228. 1901
229. 1902
230. 1903
231. 1904/05
232. 1905/06
N.B.: met ingang van deze rekening loopt het dienstjaar van 1 juli tot 30 juni daaraanvolgend.
N.B. met ingang van deze rekening zijn de vernietigbare bijlagen verwijderd.
233. 1906/07
234. 1907/08
235. 1908/09
236. 1909/10
237. 1910/11
238. 1911/12
239. 1912/13
240. 1913/14
241. 1914/15

242. 1915/16
243. 1916/17
244. 1917/18
245. 1918/19
246. 1919/20
247. 1920/21
248. 1921/22
249. 1922/23
250. 1923/24
251. 1924/25

van Martinus Joannes Theunis Sneep Czn. 33 omslagen

252. 1925/26
253. 1926/27
254. 1927/28
255. 1928/29
256. 1929/30
257. 1930/31
258. 1931/32
259. 1932/33
260. 1933/34
261. 1934/35
262. 1935/36
263. 1936/37

N.B. Met ingang van dit dienstjaar zijn de kosten voor onderhoud en verharding der polderwegen in een afzonderlijke rekening verantwoord; zie hoofdstuk G punt 3.

264. 1937/38
265. 1938/39
266. 1938/40
267. 1940/41
268. 1941/42
269. 1942/43
270. 1943/44
271. 1944/45
272. 1945/46
273. 1946/47
274. 1947/48
275. 1948/49
276. 1949/50
277. 1950/51
278. 1951/52
279. 1952/53
280. 1953/54
281. 1954/55
282. 1955/56
283. 1956/57
284. 1957/58

5.2 Andere stukken

285. Stukken betreffende de statistiek der financiën, 1886-1891, 1894-1906/07, 1910/11, 1939-1944, 1949-1955. 1 omslag

286. Stukken betreffende het beheer en de verzekering der geldmiddelen, 1935-1958. 1 omslag

287-288. Stukken betreffende de door het waterschap gesloten vaste geldleningen alsmede rekening-courant en kasgeldleningen, 1936-1958. 2 omslagen

287. 1936-1949

288. 1950-1958

5.3 Omslag

289. Uittreksel uit de kadastraal aanwijzende tafel van de gemeente Fijnaart en Heijningen, secties D, E, en F, 1841. 1 katern

290. Legger der belastbare percelen in de polder en voor de omslag ten behoeve van de dijkage van de Mooie Keene en het onderhoud van de daarop gestelde watermolen, 1865. 1 deel

291-292. Leggers der belastbare percelen, aangelegd ca. 1920. 2 delen in plano

291. nrs. 1-296.

292. nrs. 297-251.

293. Alfabetische naamklapper op de leggers, aangelegd ca. 1920. 1 deel in plano

294-297. Kohieren van omslag, 1885-1957/58. 4 omslagen

294. 1885-1910/11.

295. 1920/21-1939/40

N.B.: incompleet.

296. 1940/41-1949/50

297. 1950/51-1957/58

6 Eigendommen

298. Acten van verpachting van grasgewas langs de wegen, kwal en drift in wegsloten, na 1926 tevens acten van verkoop van de koolas van het gemaal van het waterschap de Mooie Keene, 1858-1930, 1939. 1 omslag

299. Acten van verkoop van planken, hout, slootaarde, een boot en oud scheprad met koper van de windwatermolen op de rivier de Keene, 1864, 1867, 1870, 1873, 1879. 5 stukken

300. Stukken betreffende de verkoop, verhuur of verpachting van kwal en grasgewas, 1928-1949. 1 omslag

7 Kunstwerken

7.1 Algemeen

301-303. Acten van aanbesteding van werken aan de polderwaterleidingen, de sluis aan de rivier de Keene, de windwatermolen op de rivier de Keene, de Keense watergang, polderwegen enz, 1796-1872, 1922, 1927. 3 omslagen

301. 1796, 1797, 1806.
302. 1816-1849.
303. 1850-1872, 1922, 1927

304. Verslagen betreffende de toestand van de polder in het algemeen en de uitvoering der kunstwerken, 1935-1955. 1 omslag

N.B.: Incompleet

305-306. Stukken betreffende de afwikkeling der oorlogsschaden, 1940-1954. 2 omslagen

305. 1950-1947.
306. 1948-1954

307. Stukken betreffende de afwikkeling der waternoodschade, 1953-1957. 1 omslag

N.B.: Zie ook: Archief van de Commissie Noodregeling waterschappen Fijnaart en Willemstad inv. nr. 32

7.2. Waterkeringen

308. Legger der waterkeringen onder beheer van het waterschap, 1905. 2 stukken

309. Stukken betreffende het beheer, onderhoud en verbetering der dijken, 1917-1923, 1953-1958. 1 omslag

310-315. Stukken betreffende de aan derden verleende en geweigerde vergunningen tot het uitvoeren van werken aan of bij de waterkeringen, 1864-1958. 6 omslagen

310. 1864-1953
311. 1954
312. 1955
313. 1956
314. 1957
315. 1958

316. Kaarten van de zich in de waterkeringen telefoon(?)-kabels, ca. 1950. 1 omslag

7.3 Wegen

317. Stukken betreffende het beheer, onderhoud en verbetering der wegen onder beheer van het waterschap, 1863-1957. 1 omslag

N.B.: zie ook inv. nrs. 301-303.

318-339. Rekeningen en bijlagen van het onderhoud en verharding der wegen onder beheer van het waterschap, per dienstjaar verzameld, 1936/37-1957/58. 22 omslagen

N.B.: De vernietigbare stukken uit de bijlagen zijn verwijderd. Zie voor de rekeningen van de dienstjaren 1940/41 en 1941/42 inv.nrs. 267 en 268. De inv. nrs. 322 en 323 bevatten uitsluitend bijlagen.

318. 1936/37
319. 1937/38
320. 1938/39
321. 1939/40
322. 1940/41
323. 1941/42
324. 1942/43
325. 1943/44
326. 1944/45
327. 1945/46
328. 1946/47
329. 1947/48
330. 1948/49
331. 1949/50
332. 1950/51
333. 1951/52
334. 1952/53
335. 1953/54
336. 1954/55
337. 1955/56
338. 1956/57
339. 1957/58

340. Klassificatietabel van de omslag voor onderhoud en verharding der polderwegen, 1936. 1 deeltje

341-342. Kohieren van omslag voor onderhoud en verharding der wegen onder beheer van het waterschap, 1937/38-1957/58. 2 omslagen

341. 1937/38-1949/50.

342. 1950/51-1957/58.

7.4 Waterbeheersing

7.4.1 In de Oude Fijnaart

343. Request van de ingelanden van de Henriëttepolder aan de ingelanden van de Oude Fijnaart inzake de watervoorziening in de Henriëttepolder; met contract dienaangaande, 1790. 1 omslag

344. Stukken betreffende het beheer, onderhoud en verbetering der polderwaterleidingen, 1796-1797, 1850, 1907-1958. 1 omslag

345. Beschrijving van een verloren gegane kaart van de polder met opgave van de daarop voorkomende waterleidingen in de zes hoeken van de polder, ca. 1800. 2 stukken

346. Contract tussen de eigenaren van de Henriëttepolder en het waterschap de Oude Fijnaart inzake de watervoorziening van de eerste en zesde hoek van de polder Oude Fijnaart, 1849. 1 stuk

347. Legger der waterleidingen, 1879. 1 omslag

348. Legger der waterleidingen, 1915. 1 omslag

349. Stukken betreffende de legger der waterleidingen, 1879-1915. 1 omslag

350. Stukken betreffende de verhouding tot het heemraadschap van de Mark en Dintel, 1882-1883, 1940 en z.d. 1 omslag

351. Stukken betreffende de verontreiniging van het water in de polderwaterleidingen, alsmede de getroffen maatregelen ter verbetering, 1903-1958. 1 omslag

352. Rapport inzake de uitwatering van de polder, uitgebracht door de opzichter van de provinciale waterstaat, 1912. 1 katern

353. Stukken betreffende een proces tussen het waterschap en Meeuwis Versluys, landbouwer te Heijningen, inzake het opruimen van bomen staande aan de kant van een polderwaterleiding, 1915-1922. 1 omslag

354. Stukken betreffende de in werkverschaffing uitgevoerde werken tot verbetering der waterleidingen in de waterschappen Oude Fijnaart, Elisabethspolder en Mooie Keene, 1931-1934. 1 omslag

355-357. Stukken betreffende de aan derden verleende en geweigerde vergunningen tot het uitvoeren van werken aan de polderwaterleidingen, 1870-1958. 3 omslagen

355. 1870-1930

356. 1931-1950

357. 1951-1958

7.4.2 Sluizen en duikers

358. Stukken betreffende het onderhoud van de Boerendijkse sluishaven, 1878-1879. 1 omslag

359. Overeenkomst tussen de waterschappen Oude Fijnaart en Oude Appelaar inzake het gebruik en onderhoud van het sluisje in de Nieuwenmolense dijk, 1894. 1 stuk

360. Stukken betreffende de uitgevoerde werken aan de duikers, 1912-1955. 1 omslag

361. Stukken betreffende een proces tussen het waterschap en Willem Reynders, inzake de betaling van uitgevoerde werken aan de uitwateringssluis aan de Boerendijk, 1922-1925. 1 omslag

7.4.3 Dijkage en sluis in de rivier de Keene

N.B: Zie ook inv. nr. 480

362. Generale rekening van de afsluiting van de rivier de Keene; het bouwen van een uitwateringssluis en het verdiepen van de rivier; afgelegd door Johan Dingemans, kastelein en rentmeester van het huis van Nassau in Klundert en mr. Pieter Christoffel van Mattemburg, rentmeester van het huis van Bergen op Zoom in Fijnaart, 1765-1769. 1 deel

N.B.: Gepresenteerd aan de Commissarissen van de Huizen van Nassau en Bergen en de belanghebbende ingelanden van de polders Oude Fijnaart en Manciac-Winterpolder. Afgehoord 20-06-1769.

363-479. Rekeningen van de dijkage en het onderhoud en verbetering van de sluis en de Keense Watering, afgelegd door de penningmeester van de dijkage van de Mooie Keene, 1769/70-1885. 91 deeltjes en 26 omslagen

N.B.: Voorin de rekeningen bevindt zich een los blad, de beraming (begroting) van het betrokken dienstjaar. De beramingen ontbreken bij de dienstjaren 1810/11, 1842/43 en 1844/45. De bijlagen zijn

bewaard gebleven vanaf het jaar 1860; zij zijn samen met de rekening en de beraming tot omslagen per dienstjaar verzameld. In enkele rekeningen zijn de resolutiën, genomen door de vergadering van stemgerechtigde ingelanden bij het afhoren van de rekening, achterin geschreven. De afhoring geschiedde in de regel in de maand april.

van Anthony van den Santheuvel heer Hendricksz.

363. 1769/70
364. 1770/71
365. 1771/72
366. 1772/73
367. 1773/74

van Abraham Musquetier

368. 1774/75
369. 1775/76
370. 1776/77
371. 1777/78
372. 1778/79
373. 1779/80
374. 1780/81
375. 1781/82
376. 1782/83

van H.M. van Rijssen, dijkgraaf en provisioneel penningmeester.

377. 1783/84
378. 1784/85
379. 1785/86
380. 1786/87
381. 1787/88

van Adriaan Vishoek.

382. 1788/89
383. 1789/90
384. 1790/91
385. 1791/92
386. 1792/93
387. 1793/94

van Huybert Willem Maris, provisioneel t/m 1799/1800.

388. 1794/95
389. 1795/96
390. 1796/97
391. 1797/98
392. 1798/99
393. 1799/1800
394. 1800/01
395. 1801/02
396. 1802/03
397. 1803/04
398. 1804/05
399. 1805/06
400. 1806/07
401. 1807/08

402. 1808/09
403. 1809/10
404. 1810/11

van Maaïke Pieterse Koomans, weduwe Huybert Willem Maris.

405. 1811/12

van Pieter Huybertse Maris.

406. 1812/13.
408. 1814/15
407. 1813/14.

van Adrianus Vermeulen.

409. 1815/16
410. 1816/17
411. 1817/18
412. 1818/19
413. 1819/20
414. 1820/21
415. 1821/22
416. 1822/23
417. 1823/24
418. 1824/25

van Huibertje van der Vlucht, weduwe Adrianus Vermeulen.

419. 1825/26

van Willem Leendertz. van Dis.

420. 1826/27
421. 1827/28
422. 1828/29
423. 1829/30
424. 1830/31
425. 1831/32
426. 1832/33
427. 1833/34
428. 1834/35
429. 1835/36
430. 1836/37
431. 1837/38
432. 1838/39
433. 1839/40
434. 1840/41
435. 1841/42
436. 1842/43
437. 1843/44
438. 1844/45
439. 1845/46
440. 1846/47
441. 1847
442. 1848
443. 1849
444. 1850|

445. 1851
446. 1852
447. 1853
448. 1854
449. 1855
450. 1856
451. 1857
452. 1858
453. 1859
454. 1860 omslag
455. 1861
456. 1862
457. 1863
458. 1864
459. 1865
460. 1866
461. 1867
462. 1868
463. 1869
464. 1870
465. 1871

van Jan van Dis Jansz.

466. 1872
467. 1873
468. 1874
469. 1875
470. 1876
471. 1877
472. 1878
473. 1879
474. 1880
475. 1881
476. 1882
477. 1883
478. 1884
479. 1885

480. Kaart van de situatie van de rivier de Mooie Keene door de landmeter H. Adan d.d. maart 1765, gecopiëerd door J. de Jong, 1802. (moderne copie). 1 stuk

481. Stukken betreffende de sluiswachter, ca. 1792 en 1795. 2 stukken

482. Stukken betreffende de uitwateringssluis, 1795, 1796, 1809, 1825, ca. 1830, 1834. 1 omslag

N.B.: Met een tekening van de waaierdeuren, ca. 1830.

7.4.4 De windwatermolen op de rivier de Keene

483. Stukken betreffende de bouw van een windwatermolen op de rivier de Keene. 1801. 1 omslag

484. Bestek en voorwaarden waarop de dijkcollegiën en commissarissen van de Oude Fijnaart en Mancia Winterpolder het bouwen van een stenen windwatermolen en het leggen van een sluisdam aanbesteden, 1801. 1 deel

N.B.: Zie ook inv. nr. 480.

485-500. Rekeningen van de penningmeester van de Oude Fijnaart en Mancia Winterpolder, contribuerende landen in de uitwatering door de Keene. van de financiële afwikkeling van de bouw der windwatermolen en een stenen sluis of wachtheul met bijbehorende werken ter verbetering van de afwatering, 1802-1817. 9 deeltjes en 7 omslagen

N.B.: De bijlagen van de jaren 1802/03 t/m 1808/09 zijn bewaard gebleven; zij zijn samen met de rekening van het betrokken dienstjaar tot een omslag verenigd.

van Huybert Willem Maris.

485. 1802/03
486. 1803/04
487. 1804/05
488. 1805/06
489. 1806/07
490. 1807/08
491. 1808/09
492. 1809/10 deeltje
493. 1810/11
494. 1811/12

van Pieter Huybertse Maris.

495. 1812/13
496. 1813/14
497. 1814/15

van Adrianus Vermeulen

498. 1815/16
499. 1816/17
500. 1817/18

501-584. Rekeningen van de kosten der windwatermolen op de rivier de Keene, 1802/03-1885. 58 deeltjes en 26 omslagen

N.B.: Voorin de rekeningen bevindt zich vaak een op los blad geschreven beraming (begroting) van het betrokken dienstjaar. De bijlagen der rekeningen zijn bewaard gebleven vanaf het jaar 1860. Zij zijn samen met de begrotingen en de rekeningen per dienstjaar tot omslagen verenigd.

van Huybert Willem Maris.

501. 1802/03
502. 1803/04
503. 1804/05
504. 1805/06
505. 1806/07
506. 1807/08
507. 1808/09
508. 1809/10
509. 1810/11
510. 1811/12

van Pieter Huybertse Maris.

511. 1812/13
512. 1813/14
513. 1814/15

van Adrianus Vermeulen.

514. 1815/16
515. 1816/17
516. 1817/18
517. 1818/19
518. 1819/20
519. 1820/21
520. 1821/22
521. 1822/23
522. 1823/24
523. 1824/25

van Huibertje van de Vlugt, weduwe Adrianus Vermeulen.

524. 1825/26.

van Willem Leendertz. van Dis.

525. 1826/27
526. 1827/28
527. 1828/29
528. 1829/30
529. 1830/31
530. 1831/32
531. 1832/33
532. 1833/34
533. 1834/35
534. 1835/36
535. 1836/37
536. 1837/38
537. 1838/39
538. 1839/40
539. 1840/41
540. 1841/42
541. 1842/43
542. 1843/44
543. 1844/45
544. 1845/46
545. 1846
546. 1847
547. 1848
548. 1849
549. 1850
550. 1851
551. 1852
552. 1853
553. 1854
554. 1855
555. 1856
556. 1857
557. 1858
558. 1859
559. 1860
560. 1861
561. 1862
562. 1863
563. 1864
564. 1865

565. 1866
566. 1867
567. 1868.
568. 1869
569. 1870
570. 1871

van Jan van Dis Jansz.

571. 1872
572. 1873
573. 1874
574. 1875
575. 1876
576. 1877
577. 1878
578. 1879
579. 1880
580. 1881
581. 1882
582. 1883
583. 1884
584. 1885

585. Request van ingelanden van de polder om de boezem van de Keene te mogen gebruiken als haven voor transport van suikerbieten, ca. 1855. 1 stuk

586. Notariële acte van overeenkomst tussen College van Beheer voor de geïnteresseerden in de windwatermolen van de Oude Fijnaart en Mancía Winterpolder en Johannes Clarijs, grondeigenaar te Fijnaart, inzake het onderhoud van een boezemkade in de Keene-polder, 1855. 1 katern

587. Rapport inzake de toestand van de windwatermolen, 1861. 1 stuk

588. Stukken betreffende de verbetering der windwatermolen, 1868. 1 omslag

589. Stukken betreffende de plannen voor de bouw van een stoomgemaal op de rivier de Keene, 1879-1882. 1 omslag

8 Varia

590. Particuliere stukken van de penningmeester Johan Faure, ca. 1727. 2 stukken

591. Particuliere stukken van de penningmeester Dirk van Dis, 1826-1923. 1 bundel

592. Aantekeningen betreffende de geschiedenis van de dichting van de rivier de Keene, waarschijnlijk van de hand van de secretaris-penningmeester Dirk van Dis, ca. 1910. 1 deeltje

N.B.: bevat:

a. Uittreksels uit het resolutieboek van de polders onder Fijnaart en Heijningen, 1762, 1763, 1764.

b. Verslag van een vergadering van de ingelanden van Oude Fijnaart en de eigenaren van de gorzen langs de rivier de Keene, 1764, maart 1.

c. Contract tussen de Domeinraden van de Huizen van Nassau en Bergen en de belanghebbende ingelanden onder Standdaarbuiten en Fijnaart inzake de dichting van de

rivier, 1764 mei 1.

d. Extract uit het resolutieboek van de polders onder Fijnaart en Heijningen, 1765 april 16.

e. Nader contract tussen de partijen genoemd onder c., 1765 juli 1.

f. Extracten uit de rekeningen van de dichtingswerken, 1766 en 1767.

593. Kaarten van de polder Oude Fijnaart, ca 1950. 1 pak